

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหา
อาชญากรรมของชุมชนดอนเจดีย์
อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี**
**Public Involvement in Crime Prevention in Don Chedi
Community, Panomtuan District, Kanchanaburi**

อภิญา พาทีไพเราะ * เชษฐ รัชดาพรณาทิกุล **
*Apinya Pateepairor * Chet Ratchadapunnathikul ***

Received : 8 MAY 2019 / Revised : 31 MAY 2019 / Accepted : 14 JUN 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม ของชุมชนดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้สำหรับเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษา คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้นำชุมชน และอาสาสมัครที่มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนดอนเจดีย์ จำนวนทั้งสิ้น 16 คน โดยการสัมภาษณ์ (Interview)

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมของชุมชนดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ได้รับโอกาสจากตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรพนมทวนที่ให้มีส่วนร่วมในการป้องกันหลายระดับ และใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชน เช่น การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน รับฟังแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และการประเมินผล

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยประชาชนควรมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในเชิงรุกมากขึ้น ประชาชนควรไว้วางใจในตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของชุมชนมากกว่านี้โดยไม่ยึดติดกับการมีอคติกับตำรวจในลักษณะเดิมๆ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม / การป้องกันปัญหาอาชญากรรม / ชุมชน

*หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

* Master of Arts , Criminology and Criminal Justice Program, Faculty of Social Science and Humanities, Mahidol University

** Lecturer, Assoc.Prof. Criminology and Criminal Justice Program, Faculty of Social Science and Humanities, Mahidol University

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย
ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

Abstract

The objective of this research is to examine public involvement in crime prevention in Don Chedi community, Panomtuan district, Kanchanaburi. This is a qualitative research involving 16 police officers, government officers, community leaders and Don Chedi community crime prevention volunteers as the sample group. The information was obtained by means of interviewing.

The results show that public involvement in crime prevention in Don Chedi community, Panomtuan district, Kanchanaburi is supported by the community relation officers of Panomtuan Police Station, who engage the people in different levels of prevention and apply various techniques, such as information sharing, opinion exchange, mutual activities and evaluation, to develop involvement among the people.

From the research, it is recommended that the people are more involved in pro-active crime prevention. They should develop more trust on the community relation officers without any fundamental bias.

Keywords: Involvement / crime prevention / community

บทนำ

ประเทศไทยในสภาวะปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่าเกิดวิกฤติหลาย ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเศรษฐกิจ การเมืองหรือปัญหาทางสังคมต่าง ๆ ได้ก่อผลกระทบต่อการดำรงชีวิตอย่างกว้างขวางและแทบจะทุกจังหวัดในประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาที่กล่าวมาโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท หรือแม้แต่ห้างร้านก็ได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ทำให้มีแนวโน้มในการเกิดอัตราการว่างงานสูงขึ้นในทุกปี ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนทุกชนชั้นและยังทำให้ปัญหาแย่งงานกันเกิดขึ้น จึงเกิดปัญหาการว่างงานมากขึ้น ทำให้ปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี จนเกิดเป็นปัญหาระดับใหญ่ของประเทศ รัฐบาลจึงต้องหามาตรการ หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัญหาดังกล่าว ข้างต้น ปัญหาอาชญากรรมที่กล่าวมานั้นล้วนมีผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน ความปลอดภัยของประชาชนทั้งนั้น และปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยก็ยังคงนับว่าเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง เพราะก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านความมั่นคง ความปลอดภัย

การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่ต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีชีวิตการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยที่รัฐไม่ต้องเรียกเก็บค่าบริการอื่นๆ เพิ่มเติม ซึ่งจากข้อมูลที่ประชาชนรับทราบอยู่แล้วทางรัฐบาลได้มอบหมายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่คอยดูแลช่วยเหลือ หามาตรการแก้ไขปัญหา และหาแนวทางต่างๆ มาช่วยในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเพื่อให้ปัญหาอาชญากรรมในสังคมมีอัตราการลดลง แต่เนื่องจากสภาพปัญหาที่สวนทางกันคือสังคมปัจจุบันมีการก่ออาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น ในแต่ละท้องที่แนวโน้มการเกิดอาชญากรรมมากขึ้น ในทางกลับกันเราจะเห็นได้ว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ลงปฏิบัติงานนั้นไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการเกิดอาชญากรรมมีเพิ่มมากขึ้น (นฤกร คำประสิทธิ์, 2557)

การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในสังคมปัจจุบัน มีความสำคัญมากประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นควรจะมีความตระหนักรู้ของตนเองในการร่วมมือกันในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรม เช่นเดียวกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติมอบหมายนโยบายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในแต่ละท้องที่มีมาตรการในการป้องกัน ช่วยเหลือ หรืออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ดังนั้นเราจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นตำรวจ หรือหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนเข้ามาช่วยเหลือด้วย จึงทำให้การป้องกันปัญหาอาชญากรรมมีประสิทธิภาพเพียงพอ ก็จะส่งผลดีต่อชุมชนนั้น ๆ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ประชาชนในชุมชนนั้นควรมีการร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพื่อให้ชุมชนของตนเองนั้นมีการเกิดอาชญากรรมลดน้อยลง

ตำบลดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี มีประชากรทั้งหมด 4,882 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง อำเภอพนมทวน, 2560) ปัจจุบันในชุมชนดอนเจดีย์เป็นเขตเกษตรกรรม มีประชาชนต่างถิ่นเข้ามาทำเกษตรกรรม ทำให้ประชาชนในชุมชนควบคุมกันยากขึ้น ส่งผลให้อัตราการเกิดปัญหาอาชญากรรมในชุมชนดอนเจดีย์เพิ่มมากขึ้น ศติประเสริฐรัฐเป็นผู้เสียหาย เช่น ยาเสพติด การถืออาวุธปืนผิดกฎหมาย จากปัญหาดังกล่าวอ้างอิงได้จากสถิติอาญา ดังตารางที่ 1.1 ดังนี้

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย
ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

ตารางที่ 1.1 แสดงสถิติการเกิดคดีอาญาทั้ง 5 กลุ่มตั้งแต่ พ.ศ.2558-2560

ประเภทความผิด	ปีงบประมาณ		
	2558	2559	2560
1.ฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและเพศ	10	15	8
2.ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	39	40	32
3. ฐานความผิดพิเศษ	2	3	2
4. คดีประเภทที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	166	233	427

ที่มา สถานีตำรวจภูธรพนมทวน, 2561

จากตารางที่ 1.1 สถิติการเกิดอาชญากรรมทั้ง 4 กลุ่มพบว่า ในแต่ละปีมีอัตราการเกิดอาชญากรรมที่สูงขึ้นและลดลงตามลำดับ ซึ่งในบางปีพบว่าอัตราการเกิดอาชญากรรมสูงขึ้นเนื่องจากการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีน้อยซึ่งเป็นผลมาจากจำนวนของบุคคลากรที่น้อยเกินไปซึ่งแปรผันกับอัตราการเกิดอาชญากรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนตอนเจดีย์มีน้อย ประชาชนไม่ค่อยสอดส่องดูแลช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือแม้แต่เทคโนโลยีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ แต่ในบางปีอาชญากรรมบางประเภทลดลงเนื่องจากเจ้าหน้าที่จับกุมอย่างกวัดข้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น หรือมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้อัตราการเกิดอาชญากรรมลดลง อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าอาชญากรรมทั้ง 4 กลุ่มจะมีอัตราการเกิดที่สูงและต่ำสลับกันแต่อาชญากรรมที่เกิดขึ้นมีผลต่อประชาชนโดยตรง มีความร้ายแรงต่อประชาชนในชุมชนต่างกัน ในรูปแบบการเกิดอาชญากรรมแตกต่างกันรวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แตกต่างกัน

จากปัญหาที่กล่าวมาและสถิติของการเกิดปัญหาอาชญากรรมข้างต้นจึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของชุมชนตอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม และจากผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางให้ประชาชนในชุมชนตอนเจดีย์และชุมชนอื่นๆ หันมาให้ความสนใจในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม และแนวทางใดที่ใช้แล้วเกิดอุปสรรคและปัญหาที่จะต้องแก้ไข เพื่อจะได้ใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมอาชญากรรมที่มีการพัฒนาและมีประโยชน์ในการขับเคลื่อนประเทศให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและเฝ้าระวังอาชญากรรมของชุมชน
ดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การศึกษาเอกสาร
และการสัมภาษณ์ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วน
ร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ตลอด
จนการหาแนวทางแก้ไขปัญหามหาอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรม จำนวนทั้งสิ้น 16 คน โดยใช้การ
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของชุมชนดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า

1. ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นสายตรวจร่วมกับตำรวจชุมชนสัมพันธ์

ตัวอย่างการสัมภาษณ์

“...ที่ต้องสร้างให้ชุมชนนั้นเข้มแข็งขึ้นมา โดยให้ตำรวจชุมชนสัมพันธ์เป็นพี่เลี้ยงสายตรวจตำบล
ดอนเจดีย์เอง ออกตรวจร่วม มีการตรวจร่วมกับคนในพื้นที่ตรวจตราในพื้นที่เขาจะมีเวรยามเลยว่า คน
หมู่บ้านนี้ใครคน มาพร้อมกับตำรวจออกตรวจ เวลานี้ของวันนี้ ชุดมวลชนสัมพันธ์ต้องลงไปเป็นพี่เลี้ยงสร้าง
เขาสรางเขาในแบบให้เขาเข้าใจก่อนว่าตำรวจไม่ได้อยู่กับประชาชนตลอด แต่คนที่อยู่กับคุณตลอด ก็
คือคุณเองอยู่ในพื้นที่ตลอด คุณไปทำงานข้างนอกมาคุณกลับมาคุณก็กลับมาบ้านคุณ ...”

เจ้าพนักงานตำรวจท่านหนึ่ง

2. ประชนได้ยอมรับและเปิดใจให้กับตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง
ตำรวจกับประชาชน ทำให้เกิดความไว้วางใจมากขึ้นและยอมรับที่จะให้ความร่วมมือกับตำรวจชุมชน
สัมพันธ์มากขึ้น

ตัวอย่างการสัมภาษณ์

“...ต้องตรวจเยี่ยมครัวเรือนทุกวัน วันละไม่น้อยกว่า 3 หลังคา หรือ 21 หลังคาต่อสัปดาห์ ซึ่ง
สายตรวจจะมีแบบฟอร์มในการไปสัมภาษณ์แต่ละบ้าน...”

เจ้าพนักงานตำรวจท่านหนึ่ง

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

3. ประชาชนได้ให้ความร่วมมือกับตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในการดำเนินงานป้องกันปัญหาอาชญากรรม ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการป้องกันปัญหาร่วมกับชุมชนทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน

ตัวอย่างการสัมภาษณ์

“...มีการวางแผนคุยกันกับเจ้าหน้าที่ผู้นำชุมชน (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน) ว่าการทำงานเราสมควรจะมีอะไรทำอะไร แต่เรื่องยาเสพติดเป็นหลัก ประชุมกันบ่อย เฉลี่ยเดือนละครั้ง บางเดือน 2-3 ครั้ง และทำงานประเมินสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในอาชญากรรมในชุมชน...”

เจ้าหน้าที่งานตำรวจท่านหนึ่ง

4. ประชาชนได้ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาอาชญากรรม

ตัวอย่างการสัมภาษณ์

“...กิจกรรมก็มีกีฬา ดอนเจดีย์ เด็กวัยรุ่นจะมี ฟุตบอลต่อต้านยาเสพติดชิงถ้วยฟ้าหึง คือเอาเด็กวัยรุ่นมาเตะบอล เจอกันบางทีต่างหมู่ แต่มาเตะบอลก็จะมีกรู๊ปรู้จักให้อภัยกัน...”

ปลัดฝ่ายความมั่นคงท่านหนึ่ง

5. ประชาชนได้ให้ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ร่วมรับอบรมและณรงค์เพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชน

ตัวอย่างการสัมภาษณ์

“...มีการณรงค์การป้องกันปัญหาอาชญากรรมไปในตัวเวลาอบรมชาวบ้าน มีการประชุมส่วนใหญ่ รับเรื่องมาโดยมีผู้นำชุมชนจะไปกระจายข่าวให้กับชาวบ้านได้ทราบ โดยอำเภอมีนโยบายจัดให้กับชุมชน...”

ปลัดฝ่ายความมั่นคงท่านหนึ่ง

สรุปและอภิปรายผล

จากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของชุมชนดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการดำเนินงานโดยตำรวจชุมชนสัมพันธ์ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม โดยการนำหลักการของตำรวจชุมชนสัมพันธ์มาเป็นยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานการประยุกต์ทฤษฎีผู้รับใช้ชุมชนไปสู่การปฏิบัติสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น สายตรวจเดินเท้า, สถานีตำรวจชุมชน (Neighborhood Ministrations) และศูนย์ประสานงานชุมชน (Community Centers), ยุทธศาสตร์การเข้าถึงและการจัดตั้งองค์กรชุมชน (Police Organizing and Outreach Strategies), การวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดทำแผนที่อาชญากรรม

เป็นต้น สอดคล้องกับ นิรุติ คุณชัย (2554) การดำเนินงานของ สถานีตำรวจภูธรพนมทวน โดยการ จัดทำโครงการตำรวจบ้านนั้นจึงเปรียบ เหมือนสถานีตำรวจชุมชนที่เกิดจากการริเริ่มและสนับสนุน ของตำรวจในระดับผู้บริหารโดยใช้ทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์และแนวคิดการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ประชาชนสามารถดูแลความปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนการตรวจสอบป้องกันยาเสพติดของชุมชนด้วยตนเอง จากแนวคิดดังกล่าว ทำให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งในขั้นตอนการ ทำประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคนในชุมชนสนับสนุนให้ดำเนินการ อีกทั้งยังมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นสายตรวจประชาชน (Citizen Patrols) สามารถ ดูแลรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ภายใน ชุมชนตนเองการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยการเข้าไป รับใช้ให้บริการแก่ประชาชนคือแนวทาง การปฏิบัติของทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในการสร้างความ สัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนในชุมชนตอนเจดีย์มีทั้งในระดับตำรวจผู้บริหารและผู้บริหารการ โดยตำรวจผู้บังคับบัญชาจะสร้าง ความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชนด้วยการออกตรวจเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนการเข้าไปสนับสนุน ชุมชนทำให้ ประชาชนเกิดความไว้วางใจและเห็นถึงความตั้งใจจริงของ ตำรวจในระดับผู้บังคับบัญชามากยิ่งขึ้น ในส่วนของตำรวจชุมชนสัมพันธ์จะเข้าไปฝังตัวอยู่ในชุมชนเป็น ระยะเวลาค่อนข้างยาวนาน เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพของชุมชนอย่างแท้จริง และให้บริการแก่ประชาชน ทั้งในด้านการดูแล ความปลอดภัย การออกตรวจเยี่ยมทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน การร่วม กันระบุนปัญหาและ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน (Problem Solving) การตอบสนองความต้องการ ด้านต่าง ๆ ที่ประชาชนต้องการ เช่น การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด ภายในชุมชน การจัดหาทุน สนับสนุน และอุปกรณ์กีฬาเพื่อเยาวชนในพื้นที่ ตลอดจนการดูแลเรื่องความเป็นอยู่และเรื่องสุขภาพ ของคนในชุมชน โดยที่ตำรวจดูแลประชาชนเหมือนเป็นญาติพี่น้อง สอดคล้องกับ กันตพงษ์ โฆษิตสุริย มณี (2555) ซึ่งจะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการตำรวจคือส่วนหนึ่งของ ชุมชน เป็นผลทำให้ประชาชนเกิด ความไว้วางใจตำรวจและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จากที่กล่าวมาในข้างต้นจึงสะท้อนให้เห็นว่าสถานี ตำรวจพนมทวน ได้นำหลักการตำรวจชุมชนสัมพันธ์มาเป็นยุทธศาสตร์หลักในการปฏิบัติงาน (Core Strategy) ตั้งแต่ตำรวจระดับผู้บริหารจนถึงตำรวจระดับปฏิบัติการ การจัดตั้งสถานีประชาอาสาพิทักษ์ จึงเป็นรูปแบบหนึ่งในการกระจายงานด้านบริการของตำรวจสู่ระดับชุมชน ทำให้ตำรวจและประชาชน เกิดการติดต่อสัมพันธ์ กันอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอมากขึ้น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและ เป็นการสื่อสารสองทาง (Two Way Communication) ระหว่างตำรวจและประชาชน องค์ประกอบ ที่สำคัญของการนำทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ไปปฏิบัติ จะต้องประกอบด้วย ผู้นำตำรวจ ผู้ปฏิบัติ และชุมชน แนวทางการบริหารงานของผู้นำตำรวจ สถานีตำรวจภูธรพนมทวน ได้สะท้อนให้เห็น วิสัยทัศน์ในการทำงานและความเข้าใจในหลักการทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ทำให้สามารถนำหลักการไป ปฏิบัติและพัฒนาให้เหมาะสมสอดคล้องกับพื้นที่ของตน และยังเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า สถานีตำรวจ พนมทวน ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมทุกชั้น ตอน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ที่เป็นการ ปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนโดย ใช้แนวทางประชาธิปไตย (Oliver, 2008)

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ใช้พลังความร่วมมือของประชาชนและจิตอาสาในชุมชนตอนเจดีย์ เช่น โครงการตำรวจบ้านเป็นโครงการซึ่งดำเนินงานโดยใช้พลังความร่วมมือของ ประชาชน ประกอบ ด้วย ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน และอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนร่วมกันบริหาร สถานีและการใช้สายตรวจเดินเท้าในการดูแลความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน โดยมีตำรวจทำหน้าที่ เป็นพี่เลี้ยง การเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถดูแลชุมชนของตนเองได้ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน การค้นหาแนวร่วมเพื่อมาปฏิบัติหน้าที่สายตรวจประชาชนหรืออาสาสมัครชุมชนนั้นได้รับความช่วยเหลือจากประธานชุมชน และกรรมการชุมชนในการชักชวนชาวบ้านที่มีความสมัครใจเข้าร่วมเป็นอาสา ผู้ที่เป็นอาสาสมัคร มาก่อนได้ชักชวนบุตรหลานญาติพี่น้อง รวมไปถึงชาวบ้านที่มีความสนใจเข้ามาเป็นอาสาสมัคร เพิ่มเติม ซึ่งอาสาสมัครเหล่านี้จะได้รับการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อให้เข้าใจถึงบทบาท หน้าที่ ระเบียบวินัยต่างๆ หลักเกณฑ์การปฏิบัติต่อประชาชน ทักษะด้านการตรวจค้น เป็นต้น นอกจากการใช้พลังความร่วมมือของประชาชนและอาสาสมัครในรูปแบบที่ได้กล่าวในข้างต้น คืออาสาสมัครประชาชนแล้ว ตำรวจยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในรูปแบบอื่นๆ ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เช่น สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม เป็นต้น

การแสวงหาความร่วมมือและผู้สนับสนุน (Enhancer) ตำรวจผู้ปฏิบัติงานในชุมชนตอนเจดีย์มีความสามารถในการแสวงหาแนวร่วม อาสาสมัครชุมชน โดยการประสานงานกับผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนให้ร่วมกัน ชักชวนคนในพื้นที่เข้ามาเป็นอาสาสมัครเพื่อดูแลความเรียบร้อยของชุมชน การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำชุมชนยังส่งผลทำให้ตำรวจได้รับความร่วมมือในเรื่องการประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรม ต่างๆ เช่น ผู้นำชุมชนช่วยประกาศผ่านหอกระจายข่าว คณะกรรมการชุมชนช่วยเดินประชาสัมพันธ์ รายละเอียดโครงการตามบ้านเรือน และรองลงมาก็คือประธานชุมชน บุคคลเหล่านี้จึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการโน้มน้าวให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรม และโครงการต่างๆ

การป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก (Proactive Crime Prevention) ทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์มีพื้นฐานความเชื่อที่ว่าความท้าทายในการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ในการแก้ปัญหาอาชญากรรมในปัจจุบันนั้นต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ครบทั้ง 2 รูปแบบ กล่าวคือ ต้องมีทั้งมาตรการเชิงรุกและเชิงรับ (Trojanowicz & Bucqueroux, 1994) หรืออาจกล่าวได้ว่า มาตรการเชิงรุกเป็นการเน้นการป้องกันอาชญากรรมมากกว่ารอให้เกิดเหตุ ดังเช่นการนำทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์มาประยุกต์ใช้ในรูปแบบของสถานีประชาอาสาพิทักษ์ มีการจัดสายตรวจ ประชาชนดำเนินการดูแลรักษาความเรียบร้อย และสามารถตรวจค้นยาเสพติดภายในชุมชนได้ ดังนั้น จึงเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนตอนเจดีย์เป็นชุมชนที่เข้มแข็งสามารถป้องกันอาชญากรรมได้ด้วย ตนเอง นอกจากนั้นยังมีการใช้การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม เช่น การจัดให้ชุมชน เป็นพื้นที่ Safety Zone โดยการใช้การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดดูแลความปลอดภัย รอบชุมชน การติดตั้งไฟฟ้าเพื่อเพิ่มแสงสว่างในเวลากลางคืน การจัดระเบียบพื้นที่รกร้างซึ่งเป็น การร่วมทำงานกับเจ้าหน้าที่เทศกิจและประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น

ในส่วนของการมาตรการด้านการปราบปราม เจ้าหน้าที่ตำรวจจะดำเนินการปราบปราม ผู้ค้ายาเสพติดอย่างเด็ดขาด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนว่าตำรวจจัดการกับผู้ค้ายาเสพติด อย่างจริงจัง และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีผลประโยชน์กับกลุ่มผู้ค้า ในด้านมาตรการด้านการบำบัดฟื้นฟู เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์จะปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน และเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขจากศูนย์บริการสาธารณสุข ในการค้นหาผู้เสพยาจากทุกครัวเรือนเพื่อทำการตรวจปัสสาวะ จากนั้นจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เสพยา และทำการชักชวนให้เข้าร่วมโครงการบำบัดด้วยตนเอง ในระหว่าง ดำเนินโครงการตำรวจจะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหาและหา จุดบกพร่องจากการดำเนินโครงการ ตลอดจนการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อนำมาพัฒนา วิธีการปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในการป้องกันเด็กและเยาวชนให้ห่างไกลจากยาเสพติด ตำรวจและชุมชนได้สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยผ่านกิจกรรมและโครงการต่างๆ คือ การจัดกิจกรรม วันเด็ก การส่งเด็กและเยาวชนไปเข้าค่าย การจัดตั้งศูนย์กีฬาในชุมชน การสนับสนุนให้เด็กและ เยาวชนเข้าแข่งขันรายการกีฬาต่างๆ การดูแลเรื่องเด็กและเยาวชนเป็นอีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญของ ตำรวจชุมชนสัมพันธ์เนื่องจากเด็กและเยาวชนในชุมชนตอนเจดีย์เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ควรได้รับการ ดูแลเป็นพิเศษ (Targeting Special Groups) เพราะเป็นกลุ่มเสี่ยง (At-Risk-Youths) ที่อาจได้รับ อันตรายจากภัยของยาเสพติด จากข้อมูลดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่าสถานีตำรวจพนมทวน มีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมครบทั้ง 2 รูปแบบ คือ การใช้มาตรการทั้งเชิงรับและเชิงรุก

การเป็นพันธมิตรเชิงหุ้นส่วนกับชุมชน (Community Partnership) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมไม่ใช่หน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ตามหลักการทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ตำรวจและประชาชนเป็นหุ้นส่วนร่วมกันรับผิดชอบป้องกันอาชญากรรม และปัญหาความไม่เป็นระเบียบของชุมชน จากการนำทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ไปปฏิบัติในชุมชนตอนเจดีย์นั้นได้แสดงให้เห็นถึงการเป็นหุ้นส่วนร่วมกันในการแก้ปัญหาระหว่างตำรวจ และประชาชน ทั้งในด้านการมีอาสาสมัครประชาชนร่วมตรวจตราความเรียบร้อยภายในชุมชน เพื่อการป้องกันอาชญากรรม โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง หรือแม้กระทั่งร่วมกันทำงานเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชน ซึ่งมีการใช้วิธีปราบปรามผู้ค้าอย่างเด็ดขาด และสำหรับผู้เสพยาจะใช้วิธีการบำบัดเพราะถือว่าเป็นผู้ป่วยที่ควรได้รับการรักษา โดยผู้นำชุมชน คณะกรรมการ ชุมชน ตลอดจนอาสาสมัครในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ เช่น ร่วมกับตำรวจ ค้นหาผู้เสพยาและชักชวนให้เข้าร่วมการบำบัด การประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับผู้ปกครองหรือ ญาติพี่น้องของผู้เสพยา อาสาสมัครร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขร่วมกันปฏิบัติตาม ขั้นตอนการบำบัดผู้เสพยาภายในชุมชน และร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์และคัดเลือกบ้านสีขาวตาม โครงการแก้ปัญหายาเสพติด เป็นต้น จากการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมภายใน ชุมชนจึงเป็นผลให้ปัญหายาเสพติดลดลง ไม่มีผู้ค้าในชุมชน และสามารถบำบัดผู้เสพยาให้หายขาดได้ อีกทั้งยังทำให้ปัญหาการลักขโมยลดลงด้วย ประชาชนในพื้นที่คลายความกังวลเรื่องยาเสพติดซึ่ง อาจจะส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในพื้นที่

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย
ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Integration) การป้องกันและแก้ปัญหาปัญหาอาชญากรรม ในบางกรณีตำรวจไม่มีอำนาจหน้าที่โดยตรง หรือไม่สามารถเข้าไปจัดการได้ ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังเช่น ในกรณีของการปรับปรุงพื้นที่ที่รกร้างและสภาพแวดล้อมภายในชุมชนตอนเจดีย์ ตำรวจจึงต้องประสานงานร่วมกับเทศกิจในพื้นที่ หรือในกรณีของการตรวจปัสสาวะเพื่อค้นหาผู้เสพยาและการบำบัด ผู้เสพยาเสพติดภายในชุมชนจะต้องทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อส่งตัวผู้เสพยาที่ไม่ สามารถบำบัดให้หายขาดได้ภายในชุมชนไปยังศูนย์บำบัดยาเสพติดโดยตรงตำรวจจึงจะต้อง ปฏิบัติงานโดยการบูรณาการกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการบังคับใช้กฎหมายหรือแก้ปัญหาที่ เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ซึ่งจะต้องมุ่งเน้นไปที่การแก้ไขที่ต้นเหตุของปัญหา (สุพิศาล ภักดีตินฤนาถ และคณะ, 2556)

ในการประเมินผลตำรวจผู้นำชุมชนมาปฏิบัติได้ให้คำแนะนำว่าควรมีการประเมินความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชนในช่วงก่อนดำเนินโครงการและหลังโครงการ หรืออาจแบ่งช่วงการประเมินเป็นระยะ 3 เดือน, 6 เดือน หรือ 1 ปี ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของทฤษฎีซึ่งจะต้องทำให้ความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชนลดลงได้ ซึ่งทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์มุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาของชุมชน ความสำเร็จหรือความล้มเหลวจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของผลลัพธ์ของปัญหาที่ได้รับการแก้ไขซึ่งมีความสำคัญมากกว่าสถิติการจับกุม อย่างไรก็ตามในการประเมินผลยังต้องให้ความสำคัญผลลัพธ์ทั้งในด้านเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Trojanowicz & Bucqueroux, 1994)

สิ่งที่เป็นผลพลอยได้จากการใช้ทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์เป็นหลักในการปฏิบัติงานคือการเกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนและตำรวจ ช่องว่างระหว่างทั้งสองฝ่ายลดลง ประชาชนมีความไว้วางใจตำรวจมากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีทั้งในระดับบุคคลและองค์กร จากการศึกษาพบว่า คนในชุมชนตอนเจดีย์มีความรู้สึกต่อตำรวจชุมชนสัมพันธ์เหมือนกับเป็นบุคคลหนึ่งของชุมชน และมีความสัมพันธ์เหมือนญาติพี่น้องที่สามารถพึ่งพิงกันได้ อีกทั้งยังมีความรู้สึกอุ่นใจที่มีตำรวจเข้ามา ดูแลชุมชนอย่างใกล้ชิด ตลอดจนตำรวจในฝ่ายอื่นๆ ของสถานีตำรวจภูธรพนมทวนที่ได้มี โอกาสทำงานร่วมกับคนในชุมชน โดยยึดหลักการใช้ความสัมพันธ์แบบพี่น้องและให้เกียรติประชาชน ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตำรวจมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในเชิงรุกมากขึ้น ประชาชนควรไว้วางใจในตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของชุมชนมากกว่านี้โดยไม่ยึดติดกับการมีอคติกับตำรวจในลักษณะเดิมๆ
2. ควรมีการประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชน และ การดำเนินงานต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชน

บรรณานุกรม

- เจมส์ แอล. เครย์ตัน.(2551). **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม.** แปลโดย ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์, ดร.ถวิลวดี บุรีกุล, ผศ.ดร.เมธิศา พงษ์ศักดิ์ศรี.
ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท
- ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี และอุษิษา เลิศโตมรสกุล. (2553). **การนำกลยุทธ์แบบ Community Policing มาประยุกต์ใช้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในเขตเมือง: กรณีศึกษาชุมชนในเขต ลาดพร้าวบางนา และบางพลัด กรุงเทพมหานคร.** สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- ชัยวัสน์ เอกภพณรงค์. (2550). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม กรณีศึกษาพื้นที่ สถานีตำรวจนครบาลบวรบุรี.** สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นภกร คำประสิทธิ์. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม : กรณีศึกษาตำบลคันทรอง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี :** มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2526). **ภาพพจน์ของผู้ติดตามเสด็จให้โทษในสายตาประชาชน : การศึกษาสำรวจปัจจัยและผลกระทบในเคหะชุมชนของกรุงเทพมหานคร.**
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2546). **การบริหารและจัดการเทศบาลในยุคปฏิรูปการเมือง.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โพธิ์เพช.
- สิงห์ สิงห์เดช. (2544). **การมีส่วนร่วมในโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ด้านป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจนครบาลบางเขน.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ศิลปศาสตร (สังคมวิทยาประยุกต์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุพิศาล ภักดีนฤนาถ และคณะ. (2556). **แนวทางการปฏิบัติงานตามหลักการและทฤษฎีตำรวจสมัยใหม่.** นนทบุรี: บ.กรีนแอปเปิ้ล กราฟฟิคปรินต์ติ้ง จำกัด.
- อภิญญา กังสนารักษ์. (2544). **รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cohen , J.M. and Uphoff, N.T. (1981). **Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation.** Rural Development Committee Center for International Studies , Cornell University.
- Skogan, W. G. (1994). **Community Participation and Community Policing.** Institute for Policy Research Northwestern University
- Tillman, R. J. (2000). **The Effectiveness of Community Policing.** School of Police Staff & Command, Eastern Michigan University.

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

Miller, L. S., & Hess, K. M. (2008). **Community Policing: Partnerships for Problem Solving**. Belmont, CA: Thomson Wadsworth.

Oliver, W. M. (2008). **Community-oriented Policing: A systemic approach to policing**. New Jersey: Pearson Prentice Hall.

Trojanowicz, R. C., & Bucqueroux, B. (1994). **Community policing : how to get started**. Cincinnati, Ohio: Anderson Pub. Co.

